

Nader ecologisch onderzoek Steenuil, ransuil, roofvogels, vleermuizen en marterachtigen

Bredestraat 24 te Leuth Gemeente Berg en Dal

Rapport nr. 2022.065a
Oktober 2022

Taharo

Ecologisch advies
Valleiweg 51
30911 DB Rhenen
www.taharo.nl

Inhoudsopgave

AANLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
1.3 Leeswijzer	3
2.OMSCHRIJVING ONDERZOEKSGBIED	4
2.1 Huidige situatie	4
2.2 Aanwezige ecotopen	5
2.3 Toekomstige (geplande) situatie	5
3.WERKWIJZE	7
3.1 Steenuil	7
3.2 Ransuil	7
3.3 Buizerd, boomvalk, sperwer	7
3.4 Steenmarter enkleine marterachtigen	8
3.5 Huismus	8
3.6 Vleermuizen	8
4.RESULTATEN	12
4.1 Steenuil	12
4.2 Ransuil	12
4.3 Buizerd, boomvalk, sperwer	12
4.4 Huismus	13
4.5 Steenmarter en kleine marterachtigen	13
4.6 Vleermuizen per soort	13
4.7 Vleermuizen per functie	15
5.EFFECTENBEOORDELING	16
5.1 Steenuil	16
5.2 Ransuil	16
5.3 Buizerd, boomvalk, sperwer	16
5.4 Huismus	17
5.5 Steenmarter enkleine marterachtigen	16
5.3 Vleermuizen	17

6.TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	18
6.1 Toetsing aan de wet	18
6.2 Volledigheid inventarisatie	18
7. CONCLUSIES EN ADVIES	19
8. BRONNEN	20

1. AANLEIDING

1.1 Aanleiding

Er bestaat het voornemen om het terrein naast en achter de woning met adres Bredestraat 24 te Leuth (gemeente Berg en Dal) te herontwikkelen en er 20 à 25 woningen te bouwen. Hiervoor zullen de huidige stallen gesloopt worden, en zal het groen grotendeels worden verwijderd en er zal grondverzet plaatsvinden. Deze ingreep heeft mogelijk effect op beschermde natuurwaarden.

Om te voldoen aan nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat de ingreep plaatsvindt, een onderzoek te doen naar het eventueel voorkomen van beschermde flora en fauna.

Om de effecten van de plannen op natuurwaarden te bepalen is door ecologisch adviesbureau Taharo op 1 maart 2022 een oriënterend natuurwaardenonderzoek (quickscan) uitgevoerd. Uit deze quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming, er meer informatie noodzakelijk wordt geacht ten aanzien van huismus, steenuil, roofvogels, steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuizen. Er zijn mogelijk geschikte verblijfplaatsen en/of leefgebied voor deze soorten aanwezig. Om die reden wordt vanuit de quickscan aanvullend ecologisch onderzoek naar deze soorten noodzakelijk geacht.

Door het verdwijnen van de schuren achter het woonhuis, en mogelijk ook de houtwal aan de zuidoostzijde van het onderzoeksgebied en verder, de houtige en kruidenbegroeiing rondom de schuren kunnen mogelijk verblijfplaatsen van huismus, steenuil, roofvogels, roek, eekhoorn, steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuisverblijfplaatsen en/of foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen verdwijnen.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Welke functies heeft het plangebied voor steenuil?
- Welke functies heeft het plangebied voor roofvogels en ransuil?
- Welke functies heeft het plangebied voor huismussen?
- Welke functies heeft het plangebied voor steenmarter en kleine marterachtigen?
- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het onderzoeksgebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het plangebied, voor wat betreft de huidige en de toekomstige situatie. In hoofdstuk 3 worden de methode van werken en de onderzoeksinspanning beschreven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het huismus-, gierzwaluw- en vleermuisonderzoek gepresenteerd. De mogelijke effecten van de in-

greep worden gerelateerd aan de aanwezige soorten in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 beschrijft de toetsing aan de Wet natuurbescherming. In hoofdstuk 7 worden de conclusies en enkele aanbevelingen weergegeven. Hoofdstuk 8 bestaat uit een korte bronnenlijst.

2. OMSC1HRIJVING ONDERZOEKSGBIED

2.1 Huidige situatie

Ligging van het onderzoeksgebied

Het plangebied ($\pm 9.000 \text{ m}^2$) is gelegen aan de Bredestraat, ten noorden van de kern van Leuth. Volgens de topografische kaart van Nederland kaartblad 40D (schaal 1:25.000) zijn de coördinaten van het midden van het plangebied $X = 196.644$, $Y = 428.000$.

Het onderzoeksgebied is omkaderd weergegeven op de luchtfoto (figuur 1) en met rode ster op de topografische kaart (figuur 2).

Figuur 1: Luchtfoto met begrenzing onderzoeksgebied (wit- en groen omkaderd).

Huidige situatie

Het onderzoeksgebied omvat de percelen kadastraal bekend gemeente Leuth, sectie C nummers 2039, 1904, 1233 (deels), 1160 (deels) en sectie E nummer 44. Op het onderzoeksgebied zijn diverse gebouwen aanwezig. Het betreft een grote voormalige kippenstal die momenteel in gebruik is als opslagschuur, een vervallen schuur die deels in gebruik is als schapenstal, een lage leegstaande stal en een schuilstal voor schapen. Daarnaast zijn er enkele weides aanwezig waar begrazing door vee plaatsvindt (schapen/pony). Op de zuidzijde bevindt zich een groenstrook met diverse boom- en struiksoorten. Verder staan er enkele solitair staande bomen op het onderzoeksgebied.

Ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt zich het buitengebied van Leuth (grotendeels agrarisch) en de Waal. Ten zuiden van het onderzoeksgebied bevindt zich de dorpskern van Leuth.

3. WERKWIJZE

3.1 Steenuil

De afwezigheid van broedende steenuilen kan worden aangetoond als tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode van 1 februari tot en met 30 april -waarbij er minimaal 1 maand zit tussen het eerste en het laatste bezoek- geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Overigens kan het daadwerkelijke gebruik van het nest gebeuren van begin februari tot en met half juli. De werkelijke periode is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden en van het voedselaanbod.

Er zijn op 9 maart, 19 maart en 23 april 2022, bij gunstige weersomstandigheden drie gerichte veldonderzoeken uitgevoerd voor de steenuil, vanaf een half uur na zonsondergang tot middernacht. Hierbij is gebruik gemaakt van lokgeluiden (territoriumroep) van de steenuil. Verder is er navraag gedaan bij de lokale uilenwerkgroep.

3.2 Ransuil

Het onderzoek naar ransuil is uitgevoerd volgens de methode Broedvogel Monitorings-Project (Sovon2011). Jaarrond beschermde nesten van ransuil zijn onderzocht met behulp van een verrekijker en op basis van geluid en gedrag. Het onderzoek richtte zich op het vaststellen van nestlocaties en niet zozeer naar slaapplaatsen, gezien het feit dat de bomenrij, die hiervoor in aanmerking zou komen grenst aan een woonwijk, en er te veel menselijke aanwezigheid is aan de bewoonde kant van de bomenrij. De woningen staan op een afstand van 20 meter van de bomenrij.

Het onderzoek naar ransuil is gecombineerd met het steenuil onderzoek. Op 9 maart is overdag actief gezocht naar sporen van ransuil zoals braakballen, krijtsporen, veren etc. De avond-veldbezoeken in het voorjaar vonden plaats op 9 maart, 19 maart, en 23 april 2022.

Het onderzoek naar ransuil is, gezien de grootte van het plangebied uitgevoerd door één ecooloog.

3.3 Buizerd, boomvalk, sperwer

Gezien het feit dat er twee grote takkennesten aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied was nader onderzoek naar de aard van deze nesten noodzakelijk. Het onderzoek naar deze nesten is uitgevoerd volgens het BIJ12 kennisdocument Buizerd, waarbij vier gerichte veldonderzoeken zijn uitgevoerd in de periode tussen 15 maart en 15 mei 2022. Hiermee is de aard van deze nesten duidelijk geworden. De nesten zijn onderzocht met behulp van een verrekijker en op basis van geluid en gedrag. Het onderzoek van de buizerd, boomvalk en sperwer heeft overdag plaatsgevonden. Het onderzoek richtte zich op het vaststellen van nestlocaties, en op eventueel essentieel foerageergebied. Het onderzoek naar buizerd, boomvalk en sperwer heeft plaatsgevonden is zo veel mogelijk gecombineerd met andere veldbezoeken en heeft plaatsgevonden op 19 maart, 2 april, 12 april en 23 april.

3.4 Huismus

Er zijn voor huismus twee inventarisatiebezoeken gebracht aan de planlocatie op respectievelijk 12 april en op 23 april 2022. De weersomstandigheden tijdens de inventarisatiebezoeken waren goed (droog en niet te koud, zie tabel 1). Tijdens de inventarisaties is bij het plangebied gepost vanaf meerdere overzichtspunten en gelet op broedende en/of broedverdachte (zingende) vogels. De gevolgde onderzoeksmethode voor huismus is gestoeld op het door BIJ12 uitgebrachte Kennisdocument Huismus, Versie 1.0 juli 2017.

Volgens het kennisdocument kan de aanwezigheid van een nest van een huismus als volgt worden aangetoond:

1. een nestindicatieve waarneming:
  - o een nest of nestbouw of
  - o bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats (nest zelf vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit) of
  - o transport van voedsel of ontlastingspakketjes of
  - o bedelende jongen in nest (vlak voor uitvliegen goed te horen, steken kopjes uit nestopening).
2. min. 1 waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 10 maart t/m 20 juni van:
  - o een zingend mannetje (veelal op de dakrand) of
  - o aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats of
  - o balts.

Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei (met minimaal tien dagen tussen beide veldbezoeken) of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

3.5 Steenmarter en kleine marterachtigen

Voor het onderzoek naar marterachtigen (w.o. steenmarter, bunzing, hermelijn en wezel) is gebruik gemaakt een Mostella cameravalkist, met daarin een opstelling met een wildcamera (Browning 2019 Dark Ops D PRO X) in een gesloten ruimte, die via een buis toegankelijk is voor marterachtigen. Er is bij dit onderzoek gebruik gemaakt van een lokstof (leeg blikje sardines), waardoor de marter de Mostella in gelokt wordt, en wordt gefotografeerd zodra hij de Mostella binnengaat. De Mostella cameravalkist met camera is voor een periode van ruim 10 weken, in de periode maart-augustus, geplaatst op de meest gunstige locatie voor marterachtigen onder de struiken in het veld direct naast de bomenrij. De Mostella is op 23 april geplaatst en op 6 juli weer weggehaald.

3.6 Vleermuizen

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd aan de hand van het vleermuisenprotocol (2021) dat is opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur (GAN), Netwerk Groene Bureaus (NGB) en Zoogdiervereniging. Tijdens de veldbezoeken is op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert en zijn soort spe-

cifiek. Met behulp van een ultrasounddetector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt. Tijdens het onderzoek is gebruikgemaakt van een Petterson D240x ultrasounddetector (batdetector) en een sterke zaklamp (TK41 Max 860 Lumens). Met een Ediol R-09 RH digitale recorder zijn geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b. Verder is gebruik gemaakt van een Elekon Batlogger M, een zeer gevoelige heterodyne batdetector die niet alleen het geluid registreert, maar ook de exacte locatie van het vleermuisgeluid, de tijd van de waarneming, en de exacte lokale weersomstandigheden op dat moment. Tijdens de onderzoeken is eveneens gebruik gemaakt van een Pulsar Helion XP38 warmtebeeldcamera. Gezien de geringe grootte en overzichtelijkheid van de onderdelen van het plangebied die onderzocht moesten worden, d.w.z. het schapenschuurtje, een muur en een bomenrij, is het onderzoek uitgevoerd door twee personen.

Op basis van de aanwezige ecotopen zijn de volgende functies te verwachten:

- Vliegroutes en foerageergebieden
- Paarverblijven
- Kraamverblijven
- Zomerverblijven
- De bebouwing is ongeschikt voor massawinterverblijven. Het schuurtje is laag en niet vorstvrij. De bomen zijn weliswaar hoog maar hebben in de lagere delen geen geschikte holten.

Er zijn in het voorjaar 2022 drie veldinventarisaties geweest.

De eerste voorjaarsveldinventarisatie vond plaats op 4 juni 2022 's avonds na zonsondergang. Er is lopend geïnventariseerd op verschillende plekken, o.a. bij het schapenweitje, de schuur, de muur met spouw en de bomenrij achter de voormalige kippenschuur. Daarnaast is in de directe omgeving van het plangebied rondgelopen en geïnventariseerd. Een tweede inventarisatie is 's ochtends voor zonsopkomst gedaan op 5 juni 2022. Hierbij is op dezelfde wijze te werk gegaan. Er is wederom geïnventariseerd bij het schapenweitje, de schuur, de muur met spouw en de bomenrij achter de voormalige kippenschuur. Daarnaast is wederom rondom het plangebied rondgelopen en geïnventariseerd.

Op 6 juli 2022 is 's avonds een derde inventarisatie uitgevoerd, na zonsondergang, wederom met vooral waarnemingen bij het schapenweitje, de schuur, de muur met spouw en de bomenrij achter de voormalige kippenschuur.

In de nazomer van 2022 zijn er twee veldinventarisaties geweest, na zonsondergang. De eerste nazomerinventarisatie was op 22 augustus 2022. De tweede op 19 september 2022. In de nazomer is er wederom lopend geïnventariseerd op verschillende plekken, bij het schapenweitje, de schuur, de muur met spouw en de bomenrij achter de voormalige kippenschuur. Daarnaast is in de directe omgeving van het plangebied rondgelopen en geïnventariseerd.

Gezien de grootte van het onderzoeksgebied zijn de vleermuisinventarisaties uitgevoerd door twee ecologisch deskundigen.

Alle inventarisaties vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 1).

Tabel 1

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur Onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
09-03- 2022	<u>Ransuil</u> Onderzoek naar sporen <u>Steenuil en ransuil</u> Aanwezigheid	9.00-11.00 19.00-24.00	07.08/ 18.34	Wind O, 2 Bft Vrijwel onbewolkt Geen neerslag	7.1°C
19-03- 2022	<u>Roofvogels</u> Nestindicatie <u>Steenuil en ransuil</u> Aanwezigheid	9.00-11.00 19.00-24.00	06.45/ 18.51	Wind ZO, 3 Bft Vrijwel onbewolkt. Geen neerslag	8.6°C
02-04- 2022	<u>Roofvogels</u> Nestindicatie	9.00-11.00	07.13/ 20.15	Wind W, 2 Bft Vrijwel onbewolkt Geen neerslag	15.5°C
12-04- 2022	<u>Huismus:</u> Zingende mannetjes en nestplaatsen <u>Roofvogels</u> Nestindicatie	08.00-10.00 09.00-11.00	06.50/ 20.32	Wind ZO, 3 Bft Vrijwel onbewolkt. Geen neerslag	14.3°C
23-04- 2022	<u>Huismus:</u> Zingende mannetjes en nestplaatsen <u>Roofvogels</u> Nestindicatie <u>Marterachtigen</u> Marterbox plaatsen	08.00-10.00 09.00-11.00	06.27/ 20.51	Wind NO, 3 Bft Onbewolkt Geen neerslag	13.1°C
04-06- 2022	<u>Vleermuizen:</u> Inspectie plangebied, Kraamverblijf- en zwermplaats, zomerver- blijf, vliegroute, foera- geergebied	21.40 -00.30	05.24/ 21.53	Wind ZO, 3 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	17.7°C
05-06- 2022	<u>Vleermuizen:</u> Kraamverblijf- en zwermplaats, zomerver- blijf, vliegroute, foera- geergebied	03.30 -05.30	05.23/ 21.54	Wind O, 3 Bft Onbewolkt Geen neerslag	17.5°C
06-07- 2022	<u>Vleermuizen:</u> Kraamverblijf- en zwermplaats, zomerver- blijf, vliegroute, foera- geergebied <u>Marterachtigen</u> Marterbox verwijderen	22.00 -00.30	05.28/ 22.01	Wind W, 2 Bft Vrijwel onbewolkt. Geen neerslag	16.2°C

22-08-2022	<u>Vleermuizen:</u> Paarverblijf, zomerverblijf, vliegroute, foergeergebied	23.00-02.00	06.35/ 20.49	Wind NO, 2 Bft Onbewolkt Geen neerslag	20.3°C
19-09-2022	<u>Vleermuizen:</u> Paarverblijf, zomerverblijf, vliegroute, foergeergebied	23.00-02.00	07.21/ 19.46	Wind W, 3 Bft Vrijwel onbewolkt Geen neerslag	11,7°C

.

4. RESULTATEN

4.1 Steenuil

Er zijn op 9 maart, 19 maart en 23 april 2022, bij gunstige weersomstandigheden drie gerichte nachtelijk veldonderzoeken uitgevoerd voor de steenuil, vanaf een half uur na zonsondergang tot middernacht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van lokgeluiden (territoriumroep) van de steenuil.

Tijdens geen van deze avonden zijn steenuilen gehoord. Dit was vreemd gezien er wel waarnemingen vanuit de NDFF bekend zijn. In 2018 en 2019 is meerdere malen een steenuil waargenomen op deze locatie.

Navraag bij de Kerkuilenwerkgroep Betuwe Oost en bij de persoon die de waarnemingen in 2018 en 2019 gedaan heeft, die in de NDFF staan, leerde ons, dat dezelfde man nog steeds zeer regelmatig in deze buurt naar steenuilen zoekt, maar deze steenuil na 2019 op deze locatie niet meer gezien heeft. Hij was zelf ook erg nieuwsgierig naar waar die steenuil gebleven was. Hij had hem tot in het najaar 2019 gespot in de vervallen schuur, en daarna nooit weer gezien.

Gezien het feit dat de werkgroep en de waarnemer uit 2018 en 2019 de steenuil niet meer waargenomen heeft sinds 2019, en dat nader nachtelijk onderzoek in 2022 geen steenuilen meer heeft opgeleverd, mag redelijkerwijze aangenomen worden dat steenuilen op deze locatie niet meer aanwezig zijn en uitgesloten zijn.

4.2 Ransuil

Het onderzoek naar ransuil richtte zich op het vaststellen van nestlocaties. Op 9 maart is overdag onder de eiken en het opgaand groen langs de zuid- en oostrand van het plangebied actief gezocht naar sporen van ransuil zoals braakballen, krijtsporen, veren etc. Hierbij zijn geen sporen van ransuil aangetroffen. De avond-veldbezoeken in het voorjaar vonden plaats op 19 maart, 23 april. Hierbij is gelet op nestgebruik en op aanwezige exemplaren van de ransuil. Op geen enkel moment is een ransuil waargenomen. De twee aangetroffen nesten in de eikenbomen zijn in geen geval van de ransuil. Hiermee is de ransuil uitgesloten binnen het plangebied.

4.3 Buizerd, boomvalk, sperwer

Gezien het feit dat er twee grote takkennesten aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied was nader onderzoek naar de aard van deze nesten noodzakelijk. Het onderzoek naar deze nesten is uitgevoerd volgens het BIJ12 kennisdocument Buizerd, waarbij vier gerichte veldonderzoeken zijn uitgevoerd, te weten op 19 maart, 2 april, 12 april en 23 april. Het eerste onderzoek was op 19 maart, toen er nog niet veel blad aan de bomen was. Tijdens dit onderzoek zijn in en rondom het ene nest (FF quickscan, figuur 19, boom 2) twee eksters waargenomen, die rondvlogen rond dit nest. Ook op 2 april en 11 april zijn deze eksters waargenomen. Dit nest in boom 2 is in elk geval een eksternest. In en rondom het andere nest is op geen enkel moment activiteit waargenomen. Dit is duidelijk een nest wat niet (meer) in gebruik is. Hiermee is de aard van deze nesten duidelijk geworden. Verder zijn geen takkennesten meer aangetroffen. Er zijn eveneens tijdens geen van de waarnemingen exemplaren van roofvogels waargenomen.

4.4 Huismus

Tijdens geen van de inventarisatiemomenten, op 12 april en 23 april zijn er binnen het plangebied nest-indicatieve waarnemingen van huismus geconstateerd in en rondom de schuren, zoals zingende mannetjes op de nok van het dak, de dakrand of goot, er waren geen huismussen die aanvlogen met nestmateriaal of ander materiaal. Wel zijn op beide inventarisatiedagen minimaal twee huismussen aangetroffen op het dak van de woning aan de Bredestraat 24, en minimaal 5 op de daken van woningen aan de andere kant van de straat, met huisnummer 27 en 29. Er werd door huismus met name gevoerageerd in het weiland grenzend aan de straat, in de hagen en in de tuinen van de overburen.

Er is geen enkele aanwijzing van nesten onder het dak van de schuren. De huismussen kwamen niet achter het huis, ze bleven aan de straatkant van het huis.

Er kan om die reden redelijkerwijze aangenomen worden dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismussen aanwezig zijn in de te slopen stallen.

4.5 Steenmarter en kleine marterachtigen

De Mostella met cameraval heeft in totaal ruim 10 weken op een heel rustige en onopvallende plek onder de struiken gestaan, achter het schapenschuurtje langs de bommenrij. In deze 10 weken dat de Mostella op het terrein gestaan heeft, is niet een maal een wezel, hermelijn, bunzing of steenmarter binnen de Mostella aanwezig geweest of gefotografeerd. Er zijn geen marterachtigen door de lokbuis gelopen. Er zijn eveneens geen sporen van kleine marterachtigen of steenmarter aangetroffen. Wel zijn een aantal keren een bruine rat, en veel muizen waargenomen. Deze soorten zijn echter niet beschermd. Aanwezigheid van een verblijfplaats of essentieel leefgebied van steenmarter en kleine marterachtigen zijn hiermee redelijkerwijze uitgesloten.

4.6 Vleermuizen per soort

Er is in totaal een vleermuissoort vastgesteld, te weten de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

Tijdens de voorjaarsonderzoeken is uitsluitend foerageergedrag van de gewone dwergvleermuis aangetroffen boven het schapenweiland aan de straat, en achter de bommenrij aan de meest westelijke zijde van het braakliggende terrein. Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen in het voorjaar. Er was in het voorjaar rondom de stallen zeer weinig vleermuisactiviteit.

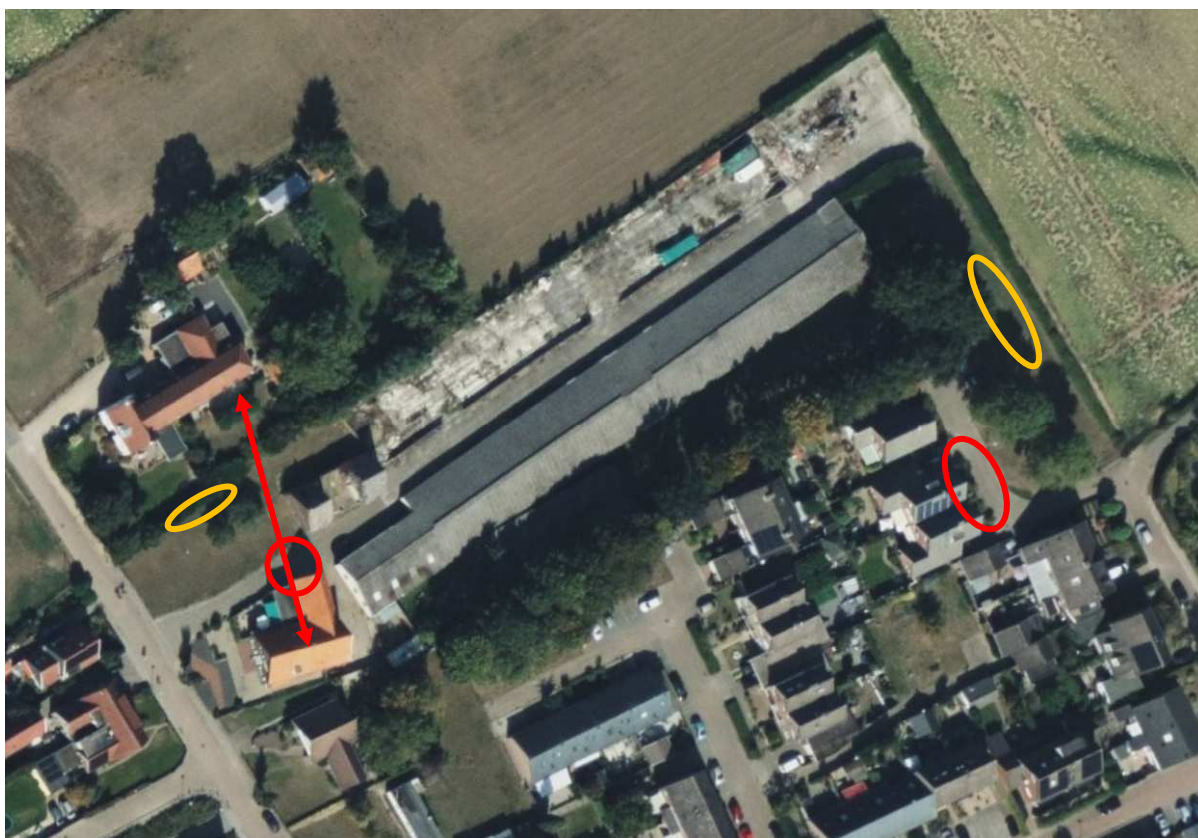
Tijdens het eerste avondonderzoek op 5 juni 2022 is vanaf ongeveer 23.00 uur tot 23.30 uur een gewone dwergvleermuis foeragerend aangetroffen achter op het plangebied, op het meest oostelijke deel, achter de bommenrij. Dat was de enige waarneming van vleermuizen die avond. Tijdens het ochtend onderzoek op 6 juni zijn in het geheel geen vleermuizen waargenomen. Er werd niet gevoerageerd, er werd niet gezwerm, er vloegen geen vleermuizen over. Er was simpelweg geen vleermuisactiviteit te bespeuren.

Op 6 juli was iets meer vleermuisactiviteit. Er werd een gewone dwergvleermuis foeragerend aangetroffen boven het weiland aan de straatkant, tussen 22.30 en 23.30. Ook werd tussen 22.50 en 23.30 de gewone dwergvleermuis weer foeragerend aangetroffen in het meest oostelijke deel van het plangebied. Langs de voormalige kippenstallen werden geen foeragerende vleermuizen aangetroffen, dat was ook niet echt te verwachten. De kippenstallen lenen zich niet als verblijfplaats en rondom deze stallen is alles be-

straat. Er zijn relatief weinig insecten, omdat de stallen al lang niet meer in gebruik zijn als stal.

Tijdens de waarnemingen in de nazomer was er eveneens relatief weinig vleermuisactiviteit. Er werd op de eerste avond in de nazomer, op 22 augustus 2022, regelmatig gebaltst door een gewone dwergvleermuis boven het schapenweitje aan de straat. Vanaf 23.00 werd er gebaltst, vermoedelijk door dezelfde gewone dwergvleermuis aan de noordgevel van het woonhuis. Deze vleermuis vloog een paar keer heen en weer tussen de woning op nummer 26 en de woning op nummer 24. Vanaf 23.50 waren er twee vleermuizen, die om elkaar heen vlogen, duidelijk baltsgedrag. Dit was met de warmtebeeldcamera prachtig waar te nemen. Ook werd er gebaltst op het pleintje aan de Reussensestraat, voor de woningen met huisnummer 39 en 41. Deze vleermuis had duidelijk binding met een van deze twee woningen.

Op 9 september hetzelfde beeld, er werd gebaltst bij de noordgevel van het woonhuis op nummer 24, en bij de woningen aan de Reussensestraat, voor de woningen met huisnummer 39 en 41. Bij de bomen was geen vleermuis activiteit te bespeuren, even min bij de muur met spouw, en de schapenstal.

Figuur 3.
Waarnemingen van vleermuizen. De oranje ovalen geven aan waar in het voorjaar regelmatig geobserveerd is door een gewone dwergvleermuis. De rode ovalen geven weer waar baltsende gewone dwergvleermuizen zijn aangetroffen. De rode pijl geeft aan waar eenmalig een gewone dwergvleermuis passeerde.

4.7 Vleermuizen per functie

Kraamverblijven

Er werd niet gezwermd in de ochtend in het voorjaar. Er was af en toe een foeragerende gewone dwergvleermuis binnen en in de buurt van het onderzoeksgebied, maar er was geen enkele aanwijzing dat er een kraamkolonie zou kunnen zitten in een van de stallen of de bomen. Er is in geen geval een kraamverblijf aanwezig in het plangebied.

Foerageergebieden en vliegroutes

In het voorjaar 2022 zijn tijdens de inventarisaties geen essentiële foerageergebieden of vliegroutes vastgesteld. Er is in de directe omgeving weliswaar een baltslocatie, en er zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen boven het schapenweitje en aan de oostrand van het plangebied, maar er is in de directe omgeving ruimschoots groen en alternatief foerageergebied aanwezig. Gezien het feit dat in de directe omgeving van het onderzoeksgebied ruimschoots geschikt foerageergebied aanwezig is, is er geen reden om aan te nemen dat het hier om essentieel foerageergebied gaat. Het verdwijnen van de bomenrij aan de zuid en oostzijde, en het verdwijnen van het schapenweitje is om die reden niet aan te merken als essentieel foerageergebied, en het verdwijnen van dit groen heeft niet tot gevolg dat de lokale staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis aangetast wordt.

Er werd slechts eenmaal een passerende gewone dwergvleermuis waargenomen, tussen de huizen op nummer 24 en 26, wat te weinig is om te spreken van een vliegroute. Langs de bomenrij werd geen vliegroute geconstateerd. Er is binnen het plangebied geen essentiële vliegroute aanwezig.

Paarverblijven, zomerverblijven en winterverblijven

Er is in het najaar geen zomerverblijf of paarverblijf geconstateerd binnen het plangebied. Er werd weliswaar gebaltst in de omgeving van het plangebied, in het woonhuis op nummer 24 is weliswaar een baltslocatie, maar de woning blijft geheel intact en hoort niet bij het plangebied. Er zijn binnen het plangebied geen paarverblijven van vleermuizen aanwezig.

Er is in het najaar eveneens geen zwermgedrag geconstateerd, waarmee een massawinterverblijf uitgesloten is. De bebouwing leent zich overigens ook niet voor massawinterverblijf.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Steenuil

Er zijn op 9 maart, 19 maart en 23 april 2022, bij gunstige weersomstandigheden drie gerichte nachtelijk veldonderzoeken uitgevoerd voor de steenuil. Tijdens geen van deze avonden zijn steenuilen gehoord. Waarnemers van de Kerkuilenwerkgoep Betuwe Oost hebben sinds 2019 geen steenuilen meer waargenomen op deze locatie. De schuur waar de steenuil destijds in 2018 en 2019 is waargenomen heeft geen wezenlijke functie meer voor steenuilen, hij zit er al drie jaar niet meer. Het slopen van deze schuur leidt niet tot verlies van verblijfplaatsen, en heeft geen effect op de instandhouding van de lokale populatie steenuilen.

5.2 Ransuil

Er zijn tijdens het onderzoek op geen enkel moment ransuilen of verblijfplaatsen van ransuilen aangetroffen. De twee aangetroffen nesten in de eikenbomen zijn geen nesten van de ransuil. De ingreep heeft geen nadelige gevolgen voor de in de omgeving aanwezige ransuilen.

5.3 Buizerd, boomvalk, sperwer

Gezien het feit dat er twee grote takkennesten aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied was nader onderzoek naar de aard van deze nesten noodzakelijk. Uit het onderzoek naar deze nesten bleek dat het in een geval om een eksternest ging, en dat het andere nest onbewoond is gebleven, het ging hier om een verlaten nest.

De ingreep heeft geen nadelige gevolgen voor de in de omgeving aanwezige buizerds, boomvalken of sperwers.

5.4 Huismus

Tijdens geen van de inventarisatiemomenten, op 12 april en 23 april zijn er binnen het plangebied nest-indicatieve waarnemingen van huismus geconstateerd. Er is geen enkele aanwijzing van nesten onder het dak van de schuren. Er kan om die reden redelijkerwijze aangenomen worden dat er geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismussen aanwezig zijn in de te slopen stallen. De omgeving biedt genoeg leefgebied voor de in de woningen aanwezige huismussen, terwijl het plangebied voor het merendeel bestraat is. Er gaat door de ingreep geen essentieel leefgebied verloren. De ingreep heeft geen nadelige gevolgen voor de in de omgeving aanwezige huismussen.

5.5 Steenmarter en kleine marterachtigen

De marterbox is voor een periode van 10 weken, in de periode maart-augustus, geplaatst op de meest gunstige locatie voor marterachtigen onder de struiken in het veld, achter het schapenschuurtje bij de bomenrij langs, op een zeer onopvallende en rustige plek, in de buurt van het houten schuurtje. De marterbox is op 24 april geplaatst en op 6 juli weer weggehaald.

Analyse van het fotomateriaal leerde dat er op geen enkel moment een wezel, hermelijn, bunzing of steenmarter gefotografeerd is. Er zijn geen marterachtigen aangetroffen. Wel is een paar keer een rat door de buis gelopen, en er zijn een flink aantal muizen op de foto vastgelegd.

Naast het marteronderzoek door middel van de marterbox, is gelet op prenten, haren en uitwerpselen van steenmarter en kleine marterachtigen. Deze werden niet aangetroffen.

Gezien het feit dat het onderzoek naar marterachtigen uitgevoerd is volgens de Handreiking kleine marterachtigen van de provincie Brabant, er geen marters zijn aangetroffen en het onderzoeksgebied slechts 9.000 m² groot is en relatief stedelijk ligt, kunnen steenmarter en kleine marterachtigen redelijkerwijze worden uitgesloten.

5.6 Vleermuizen

Kraamverblijven en zomerverblijven

Er zijn in het voorjaar 2022 geen kraamkolonies aangetroffen. Er werd op geen enkel moment rond de te slopen bebouwing tijdens de nachtelijke waarnemingen in het voorjaar zwermgedrag waargenomen, en eveneens geen in- of uitvliegers. In de te slopen bebouwing zijn geen kraamkolonies van vleermuizen aanwezig. Er zijn eveneens in het voorjaar geen zomerverblijven binnen het plangebied waargenomen.

Foerageergebieden en vliegroutes

In het voorjaar werden binnen het plangebied uitsluitend langs de westrand en bij de bosjes aan de oostkant van het braakliggend terrein een paar foeragerende vleermuizen aangetroffen. In het voorjaar zijn er tijdens de ochtendronde geen, en tijdens de avondrondes maximaal drie gewone dwergvleermuizen per avond foeragerend aangetroffen. Er is in het voorjaar eenmalig een passerende gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied (zie fig. 3).

Paarverblijven en winterverblijven

Hoewel er in de achtertuinen van woningen langs de Kroezel, in de buurt van het plangebied regelmatig kortstondig gebaltst werd, kan gesteld worden dat het paarverblijf van deze gewone dwergvleermuis zich met zekerheid niet binnen het plangebied bevindt.

Paarverblijfplaatsen kunnen in de te slopen bebouwing worden uitgesloten. Gezien de geringe grootte van de woning, is een winterverblijf redelijkerwijze uitgesloten. Er werd op 18 augustus en 9 september dan ook geen zwermgedrag waargenomen van de gewone dwergvleermuis in de directe omgeving van de te slopen bebouwing. Er is met zekerheid geen massawinterverblijfplaats aanwezig. Er is ook geen indicatie voor kleine winterverblijven gezien het ontbreken van paarverblijven.

6. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

6.1 Toetsing aan de wet

Met de ontwikkeling gaan geen vaste rust- of verblijfplaatsen van steenuilen, ransuilen of roofvogels (d.w.z. buizerd, boomvalk en sperwer) verloren.

Er gaan eveneens geen leefgebied van steenmarter, bunzing, hermelijn of wezel verloren.

Er gaan geen nesten of anderszins leefgebied van huismussen en vleermuizen verloren.

Er gaan geen foerageergebieden of vliegroutes verloren van vleermuizen.

De ingreep leidt niet tot overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft steenuil, ransuil, buizerd, boomvalk, sperwer, steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel, huismus of vleermuizen.

Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens de aanwijzingen van het BIJ12 Kennisdocument steenuil (*Athene noctua*) versie 1.0, juli 2017, de methode Broedvogel Monitoring Project (Sovon2011), het BIJ12 kennisdocument huismus (*Passer doesticus*) versie 1.0, juli 2017, en het vleermuisprotocol (2021) dat is opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur (GAN), Netwerk Groene Bureaus (NGB) en Zoogdiervereniging, kan worden gesteld dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd voor steenuil, ransuil, buizerd, boomvalk, sperwer, huismus, en vleermuizen. Gezien het feit dat het onderzoek naar marterachtigen uitgevoerd is volgens de Handreiking kleine marterachtigen van de provincie Brabant kan worden gesteld dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd voor steenmarter en kleine marterachtigen.

6.2 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methodes en inspanningen is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht) van de Wet natuurbescherming voor wat betreft huismus, steenuil, roofvogels, steenmarter, kleine marterachtigen en vleermuizen. Wat betreft dit onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden voor het vaststellen van vaste rust en verblijfplaatsen, zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroute(s).

7. CONCLUSIES EN ADVIES

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van steenuil, ransuil, buizerd, boomvalk, sperwer, steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel, huismus of vleermuizen aanwezig. Eveneens zijn er geen essentiële foerageergebieden of vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Met de ontwikkeling gaan geen vaste rust- of verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes verloren van steenuil, ransuil, buizerd, boomvalk, sperwer, steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel, huismus of vleermuizen. Negatieve effecten op lokale populaties steenuil, ransuil, buizerd, boomvalk, sperwer, steenmarter, bunzing, hermelijn, wezel, huismus of vleermuizen zijn uitgesloten.

De ingreep en de werkzaamheden leiden niet tot overtreding van de Wet natuurbescherming. De werkzaamheden kunnen zonder belemmering van de Wet natuurbescherming worden uitgevoerd.

Wel is het van belang dat er tijdens de ingreep, bij zowel de sloop als de realisatie van de nieuwbouw geen sterke verlichting gericht wordt op het pleintje naast de bomenrij, aan de Reusensestraat om verstoring van vleermuizen door verlichting, te voorkomen.

Dit kan gerealiseerd worden door te werken bij daglicht, en daar waar dat niet mogelijk is sterke verlichting richting deze tuinen te vermijden, zowel tijdens de sloop, de realisatie van het plan maar ook nadien.

Indien rekening gehouden wordt met het voorkomen van verstorende verlichting op aangrenzend foerageergebied en de vliegroute aan zuidoostkant van het plangebied, wordt met het uitvoeren van de werkzaamheden de Wet natuurbescherming niet overtreden.

8. BRONNEN

- BIJ12, 2017 Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017
- BIJ12, 2017 Kennisdocument Steenuil *Athene noctua*. Versie 1.0, juli 2017
- BIJ12, 2017 Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*. Versie 1.0, juli 2017
-
- Handreiking kleine marterachtigen van de provincie Brabant
- Broedvogel MonitoringgsProject (Sovon2011)
- Soorteninventarisatieprotocollen Netwerk Groene bureaus, versie juli 2017.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Dietz C., A. Kiefer 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Algemene websites

- www.mijn.rvo.nl (natuurwetgeving en soortenstandaarden)
- www.zoogdiervereniging.nl/vleermuizen
- www.vleermuizenindestad.nl
- Gelderland.nl